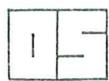

Byggingarefnisleit fyrir Sultartangavirkjun

Ingibjörg Kaldal

Greinargerð IK-80/01

ORKUSTOFNUN

GRENSÁSVEGI 9, 108 REYKJAVÍK

(
GREINARGERÐ

S U L T A R T A N G A V I R K J U N
BYGGINGAREFNISLEIT

Ingibjörg Kaldal

IK-80/01

Desember 1980

BYGGINGAREFNISLEIT FÝRIR SULTARTANGAVÍRKJUN

- Myndir:
1. Staðsetning gryfja og hljóðbrotsmælinga á Sandafelli.
 2. Gryfjulýsingar og hljóðbrotsmælingará Sandafelli.
 3. Þykkt rippanlegs jökulruðnings á Sandafelli.
 4. Staðsetning gryfja sunnan Tungnaár og mögulegar síu- og steypuefnisnámur.
 5. Gryfjulýsingar GR-96-105.
 6. Gryfjulýsingar GR-105-114.
 7. Gryfjulýsingar GR-77-86.

- Töflur:
1. Hljóðhraðamælingar á Sandafelli.
 2. Borróholur á Sandafelli.
 3. Staðsetning og hæð GR-gryfja.

1 INNGANGUR

Sumarið 1980 var unnið að byggingarefnisleit fyrir Sultartangavírkjun. Athyglinni var einkum beint að tveim svæðum, þ.e. Sandafelli með tilliti til kjarnaefnis í stifluna, og áreyranna sunnan Tungnaár með tilliti til steypu- og síuefnis. Einnig var athugað hvort nothæft byggingarefnileyndist í einhverju magni í Skúmstungum, en svo reyndist ekki vera.

2 SANDAFELL

2.1 Vinnuaðferðir

Sandafellið er að mestu þakið jökulruðningi. Þar er þó sá ljóður á, að alls staðar nema á hákollinum er allþykkur jarðvegur ofaná, sem numið getur nokkrum metrum í hlíðum fellsins. Að undangenginni ýtaðlegri vettvangskönnun og jarðgrunnskortlagningu voru valdir nokkrir staðir til gryfjutöku. Unnið var með Case 4x4 gröfu, sem getur grafið niður á 5,4 m dýpi við beztu skilyrði. Grafan komst yfirleitt ekki niður á nema 1-1,5 m dýpi en þá var ruðningurinn orðinn svo harður að grafan réð ekki við hann. Tekin voru nokkur sýni af jökulruðningnum, sem send hafa verið til kornastærðargreiningar á Rannsóknastofnun byggingariðnaðarins. Niðurstöður þeirra rannsókna eru væntanlegar fljótlega eftir áramótin. Til þess að fá einhverja mynd af þykkt jökulruðningsins voru gerðar

1980-12-03

hljóðbrotsmælingar sem næst gryfjunum og á nokkrum öðrum stöðum að auki. Einnig var reynt að bora með Borróbor, en það gaf ekki góða raun því borinn komst ekki dýpra en grafan (tafla 2 og mynd 2).

2.2 Gryfjulýsingar

Grafnar voru 14 holur viðs vegar um fellið og sýni tekin úr nokkrum þeirra til nánari rannsókna (mynd 1). Í yfirborðinu er viðast hvar um 20-50 cm þykkt lag af veðruðum jökulruðningi, sem er laus í sér og oftast mjög jarðvegsblandaður (mynd 2). Síðan kemur frekar finefnisríkur jökulruðningur, sem verður fljótlega mjög harður svo að grafan komst ekki nema niður á mest um 2 m dýpi. Lítið er af grófmöl og steinum í ruðningnum, og mest eru það þá ruðningsmolar, nánast jökulberg.

2.3 Hljóðbrotsmælingar *

Tilgangur mælinganna var að fá hugmynd um þykkt jökulruðningsins og mat á því hvort hann væri vinnanlegur með jarðýtu. Mælingarnar voru gerðar dagana 29.-31. júlí af mælingamönnunum Jósef Hólmjárn og Helga Ómari Bragasyni, og var reiknað út úr mæliniðurstöðum jafnharðan af Steinunni S. Jakobsdóttur.

Lengd milli hljóðnema við mælingarnar voru 5 m þannig að heildarlengd milli skotpunkta var 65 m, nema við SA-21 þar sem 2 m voru hafðir milli fóna. Ýmist komu fram 2 eða 3 hljóðhraðalög, og var mesti hljóðhraði annars vegar á bilinu 2,6-3,3 km/sek og hins vegar á bilinu 3,5-4,1 km/sek (tafla 1 og mynd 2). Millilagið sem kemur fram á um helmingi sniðanna hefur hljóðhraðann 1,4-2,0 og er viðast um 2-6 m þykkt nema í SA-16 og SA-17 þar sem það er 12 og 10 m þykkt. Þetta lag er líklega jökulruðningur sem hægt er að grafa eða rippa til vinnslu. Hljóðhraðinn 2,6-3,3 samsvarar sennilegast hörðum jökulruðningi eða jökulbergi sem ekki er hægt að rippa upp. Hljóðhraðinn 3,5-4,1 verður að teljast tilheyra grunnbergi.

Á þeim stöðum þar sem aðeins koma fram 2 lög, getur leynst millilag með hljóðhraðanum 1,4-2,0 km/sek, en það er þá mjög þunnt (ca. 1 m).

Ef reiknað er með að undir jökulberginu sé grunnberg með hljóðhraðann

* Að mestu óbreytt úr óbirtri skýrslu mælingamanna.

1980-12-04

3,9 km/sek fæst við snið SA-7 lágmarksþykkt á lagi með hljóðhraðann 3,0 km/sek ca. 10 m, og við SA-11 lágmarksþykkt 13 m. Þetta er auðvitað mjög ónákvæmt mat, en gefur þó vissa vísbendingu um þykkt jökulbergsins.

Það ber að undirstrika, að nokkur óvissa er í túlkun hljóðhraðamælinga. Því væri ráð að kanna þykkt jökulruðningsins, annað hvort með kjarnaborun eða loftborun. Einnig væri ráðlegt að gera tilraunir með rippun.

2.4 Niðurstöður

Hljóðbrotsmælingar gefa nokkra vísbendingu um þykkt nýtanlegs ruðnings. Mynd 3 sýnir þykkt ruðnings með hljóðhraða 2,1 km/sek, en þar liggja mörkin milli "rippanlegs" og "órippanlegs" ruðnings miðað við getu Catepillar D10 ("Catepillar performance handbook" útg. af Cat. Tractor Co., Peonia, Illinois, USA, 1979). Erfitt er að gera sér grein fyrir útbreiðslu nothæfs kjarnaefnis á Sandafelli fyrr en niðurstöður kornagreininga liggja fyrir.

3 ÁREYRAR TUNGNAÁR VIÐ SULTARTANGA

3.1 Vinnuaðferðir

Grafnar voru 19 gryfjur viðs vegar um eyrarnar sunnan Tungnaár (mynd 4 og tafla 3). Unnið var með Case 4x4 gröfu. Tilgangurinn með þessum gryfjum (GR-96 - GR-114) var einungis að kanna byggingarefnini, en auk þeirra var stuðst við aðrar rannsóknargryfjur til að áetla magn nothæfs efnis (mynd 4). Sýni voru tekin úr nokkrum gryfjum og hafa þau verið send til kornastærðargreiningar á Rannsóknastofnun byggingariðnaðarins.

3.2 Gryfjulýsingar

Efst í gryfjunum er um 0,5-2,0 m þykkt árset (myndir 5 og 6). Setið er ýmist lárétt lagskipt eða víxllaga, og skiptast á lög af sandi og möl af ýmsum kornastærðum. Mölin er viðast hvar hrein basaltmöl, en sums staðar er leir eða siltklíningur í neðsta hlutanum. Í finmalar-eða grófsandshlutanum varð sums staðar vart við ljós korn, líklega

1980-12-03

líparít, en það kemur væntanlega nánar í ljós við berggreiningu, sem ætlunin er að gera á hluta sýnanna.

Milli ársetsins og gjallkargans ofan á hrauninu er oftast þétt siltlag, sem ýmist er sendið eða leirrikt. Í nokkrum holum var þunnur (<0,5 m) fokjarðvegur með öskulögum á þessum mörkum.

Allar gryfjurnar náðu niður úr ársetinu nema GR-110, en þar stóð jarðvatn hátt svo gryfjan hrundi jafnóðum saman.

3.3 Niðurstöður

Mynd 4 sýnir svæði það sem líklegast er til efnistöku. Auk efnisgryfjanna var sem áður segir stuðst við aðrar rannsóknagryfjur, þ.e. GR-82 - 86 frá 1980 (mynd 7) og GR-30 - 43 frá 1979 ("Búðarhálsvirkjun. Jarðfræði og grunnvatnsrannsóknir 1979." Skýrsla tekin saman af starfshópi á Raforküdeild Orkustofnunar OS80019/ROD09). Meðalþykkt ársetsins er 1,5 m. Flatarmál svæðisins er um $2,1 \text{ km}^2$ og magn malar og sands því rúmlega 3 millj. m^3 . Ekki er unnt að segja til um það hvort efnið sé nothæft byggingarefnri fyrr en fyrrgreindar prófanir hafa farið fram.

TAFLA 1

ORKUSTOFNUN
RAFORKUDEILDHLJODHRADAMAELINGAR
SA SEISMIC MAELT 19801980-12- 3
Blað 1 af 2 GHV

Haell nr.	Hnit	Haed	Hljodhradi, km/s						Thykkt, m			Dip, m		
			V2		V3		Vt		1.leg	2.leg	a 3.leg	h1	h2	H2
			X-vestur	Y-nordur	B y.s.	V1	Vu,Vd	Vt	Vu,Vd	Vt	Vt	h1	h2	H2
SA-1	A					0.4	1.72		3.35			1.2	2.7	3.9
	B					0.4	1.58	1.6	4.00	3.6	1.3	4.4	5.7	
SA-2	A	577509.69	410853.81	437.25	0.4	1.70			4.70			0.9	2.3	3.2
	B	577581.94	410836.97	438.16	0.4	1.70	1.7		3.70	4.1	0.5	1.7	2.2	
SA-3	A	577654.63	411026.75	448.35	0.3	2.00			3.45			0.8	3.4	4.2
	B	577702.81	411013.94	448.96	0.3	2.00	2.0		3.45	3.5	0.8	3.4	4.2	
SA-4	A					0.5	3.05					2.0		
	B					0.5	2.30	2.6				0.6		
SA-5	A	578162.19	411577.72	451.11	0.5	3.45						2.4		
	B	578212.44	411555.34	452.52	0.5	2.45	2.9					0.9		
SA-7	A	577949.87	411092.53	450.25	0.5	3.10						2.3		
	B	577999.19	411067.37	449.48	0.5	2.85	3.0					1.6		
SA-8	A	578096.75	410900.75	441.88	0.7	2.50			3.70			1.2	1.6	2.8 T
	B	578151.94	410897.34	439.68	0.7	1.25	1.7		2.95	3.3	0.8	3.3	4.1	
SA-9	A	577798.00	411473.03	444.26	0.5	3.05						1.5		
	B	577853.44	411469.25	443.64	0.5	2.55	2.8					0.5		0
SA-10	A	577521.44	411134.03	442.89	0.6	2.90						0.8		
	B	577575.00	411120.78	445.73	0.6	3.10	3.0					1.5		
SA-11	A	577136.50	410849.72	421.26	0.4	2.75						2.3		
	B	577174.50	410890.47	421.84	0.4	2.45	2.6					2.7		
SA-12	A	576899.75	411106.16	389.47	0.5	1.60			2.70			1.9	1.2	3.1 T
	B	576928.50	411153.13	391.41	0.5	1.30	1.4		3.20	2.9	1.6	5.3	6.9	
SA-13	A	577377.00	410411.69	429.07	0.6	3.10						1.5		
	B	577426.56	410387.50	428.28	0.6	3.30	3.2					1.8		
SA-14	A	577208.81	410228.41	421.45	0.5	1.30			3.40			0.5	5.4	5.9 T
	B	577259.88	410203.59	421.59	0.5				4.45	3.9	3.3			
SA-16	A	577139.50	410487.06	427.43	0.4	1.80			3.35			1.3	11.8	13.1
	B	577129.13	410540.19	427.82	0.4	1.80	1.8		2.80	3.1	1.1	8.4	9.5	
SA-17	A	577224.75	410360.94	427.41	0.4	1.20			2.85			0.5	6.8	7.3
	B	577267.19	410325.84	427.50	0.4	1.75	1.4		3.60	3.2	0.8	9.9	10.7	
SA-18	A	577237.94	410659.09	430.16	0.4	3.10						2.1		
	B	577292.75	410651.81	432.01	0.4	3.60	3.3					1.2		
SA-19	A	577411.69	410575.00	432.87	0.6	1.50			3.10			1.0	6.6	7.6
	B	577419.37	410629.59	433.56	0.6	1.85	1.7		3.10	3.1	1.6	4.7	6.3	

T TULKUN OVISS

Q STADSETNING OVISS

V = velocity / hljodhradi

u = up-dip / hallar upp

d = down-dip / hallar níður

t = true / rettur

TAFLA 1

**ORKUSTOFNUN
RAFORKUDEILD**

**HLJODHRADAMAELINGAR
SA SEISMIC MAELT 1980**

**1980-12- 3
Blað 2 af 2 GHV**

Haell nr.	Hnit	Haed	Hljodhradi, km/s			Thykkt, m	Deprim				
			V2	V3	Vt		1,lað	2,lað	a 3,lað		
	X-vestur	Y-nordur	B y,s.	V1	Vu,Vd	Vt	Vu,Vd	Vt	h1	h2	H2
	A	577886,38	411571,59	446,72	0,5	3,30			2,3		0
SA-20	B	577940,87	411563,34	449,29	0,5	2,50	2,8		0,9		
	A	577385,25	411176,16	433,95	0,4	0,68		2,10		0,6	1,8
SA-21	B	577425,69	411174,03	434,35	0,4	0,64	0,7	2,10	2,1	0,4	1,5
											1,9

0 STADSETNING OVISS

V = velocity / hljodhradi

u = up-dip / hallar upp

d = down-dip / hallar nidur

t = true / rettur

TAFLA 2

**ORKUSTOFNUN
RAFORKUDEILD**

**1980-12-03
GHV**

BORROHOLUR UPPI A SANDAFELLI

NAFN	X - HNIT	Y - HNIT	HAED
SA-1	577200,69	410483,78	429,60
SA-2	577534,31	410845,66	437,70
SA-3	577688,88	411017,88	448,85

TAFLA 3

ORKUSTOFNUN
RAFORKUDEILD

1980-11-13
MG

GR GRYFJUR GRAFNAR 1980

NAFN	X - HNIT	Y - HNIT	HAED
GR-50	574346.13	410939.91	287.85
GR-51	574451.00	410935.19	287.58
GR-52	574551.38	410930.69	288.30
GR-53	574651.00	410925.00	288.00
GR-54	574752.81	410909.59	287.87
GR-55	574852.81	410909.59	287.97
GR-56	574945.31	410898.50	288.13
GR-57	575049.12	410888.69	287.68
GR-58	575150.19	410876.41	288.37
GR-59	575242.62	410866.41	287.68
GR-60	575342.87	410855.91	287.74
GR-61	575442.37	410845.09	288.12
GR-62	575547.62	410833.31	287.37
GR-63	575641.31	410823.50	287.29
GR-64	575796.81	410795.00	289.00
GR-65	575889.00	410767.00	287.71
GR-66	575980.13	410738.91	288.19
GR-67	575645.81	410873.19	287.70
GR-68	575651.62	410922.81	289.92
GR-69	575657.69	410973.19	288.86
GR-70HAELL	575656.38	411012.81	288.85
GR-70RDR	575661.13	411015.69	288.73
GR-70J	575661.13	411015.69	288.20
GR-71	575147.38	410927.00	288.10
GR-72	575150.31	410977.09	287.50
GR-73	575152.69	411026.59	287.70
GR-74	575155.50	411076.41	286.20
GR-75	575160.81	411171.69	288.64
GR-76	574543.81	410977.69	288.42
GR-77	574541.31	411029.81	288.68
GR-78	574539.00	411079.81	288.75
GR-79	574537.19	411133.09	287.63
GR-80J	573804.06	410962.75	288.48
GR-80RDR	573804.37	410962.94	290.40
GR-81J	573296.31	410915.28	288.17
GR-81RDR	573296.25	410915.25	289.28
GR-82J	573303.69	410884.75	289.69
GR-82RDR	572756.00	410776.50	289.31
GR-83J	572756.06	410776.53	289.09
GR-83RDR	572755.69	410776.41	289.31
GR-84	572762.37	410747.22	290.43
GR-85J	572265.94	410646.59	291.18
GR-85RDR	572265.87	410646.59	291.42
GR-86J, ATH	571803.13	410521.81	292.21
GR-86RDR	571803.06	410521.78	292.89
GR-87	571424.69	410353.72	291.94
GR-88	571419.63	410374.53	291.53
GR-89	571431.25	410260.06	295.13
GR-90	571353.31	410197.09	294.96
GR-91	571276.31	410133.31	295.43
GR-92	571199.31	410069.47	296.44
GR-93	571121.38	410007.22	295.47
GR-94	571044.25	409943.09	296.12
GR-95	571827.31	410494.41	292.31
GR-96	571640.00	410420.50	293.92

TAFLA 3

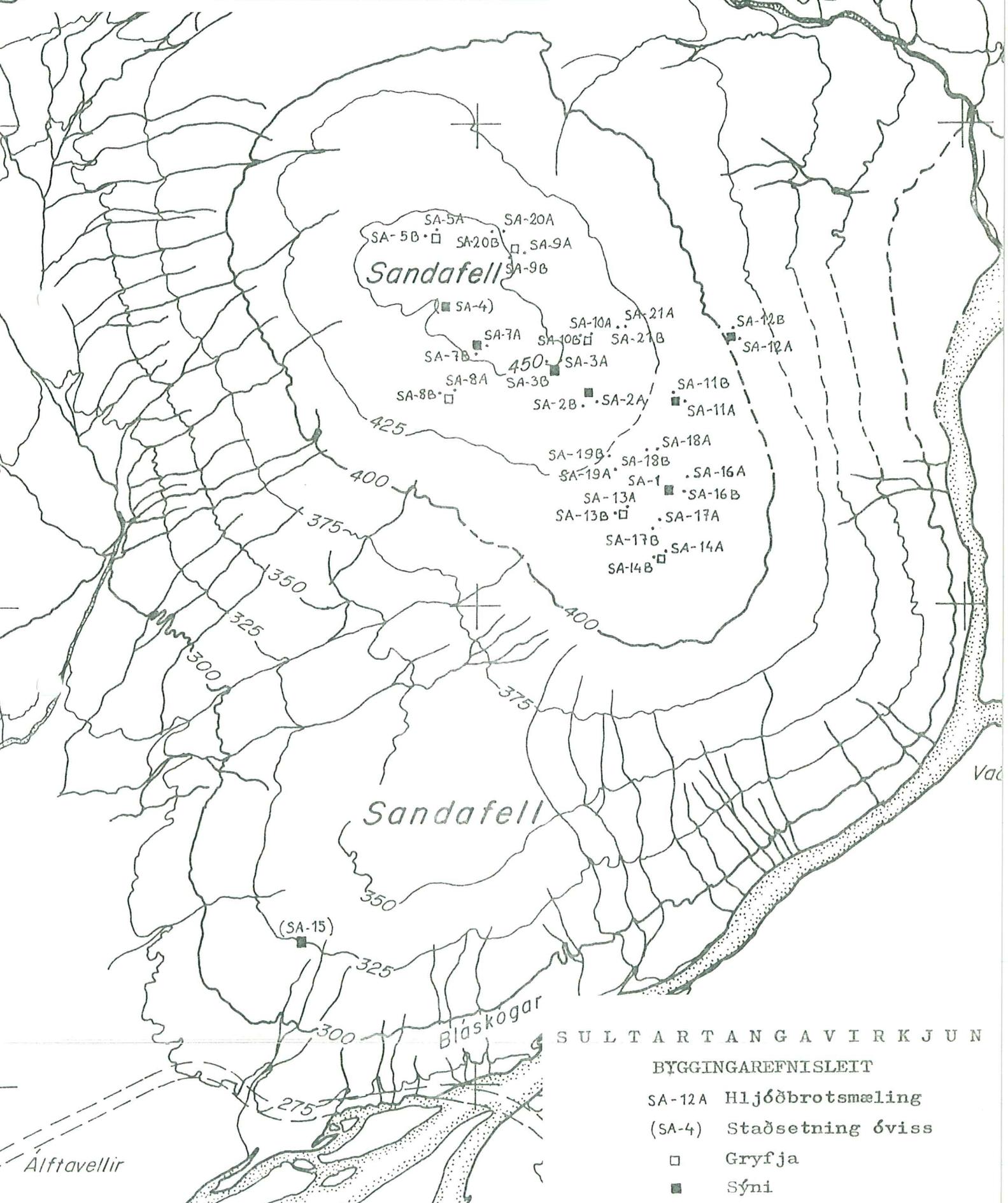
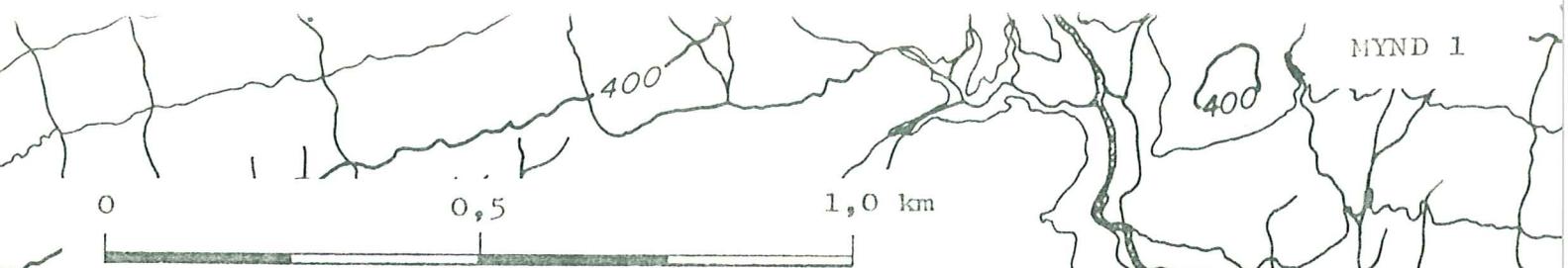
ORKUSTOFNUN
RAFORKUDEILD

1980-11-13
MG

GR GRYFJUR GRAFNAR 1980

NAFN	X - HNIT	Y - HNIT	HAED
GR-97	571645,69	410391,97	291,81
GR-98	571787,88	410338,44	292,24
GR-99	571926,31	410351,28	291,82
GR-100	571933,88	410284,69	291,87
GR-101	572100,62	410224,00	291,55
GR-102	572118,50	410285,69	291,68
GR-103	572142,75	410384,56	291,52
GR-104	572131,12	410516,63	291,64
GR-105	572239,69	410153,34	291,30
GR-106	572276,25	410228,72	291,33
GR-107	572390,81	410236,66	291,05
GR-109	572872,37	410330,63	289,66
GR-110	573059,25	410211,12	289,70
GR-111	572743,31	410483,47	290,72
GR-112	572697,06	410592,66	290,83
GR-113	572466,50	410543,25	291,11
GR-114	572318,38	410544,94	291,24

MYND 1

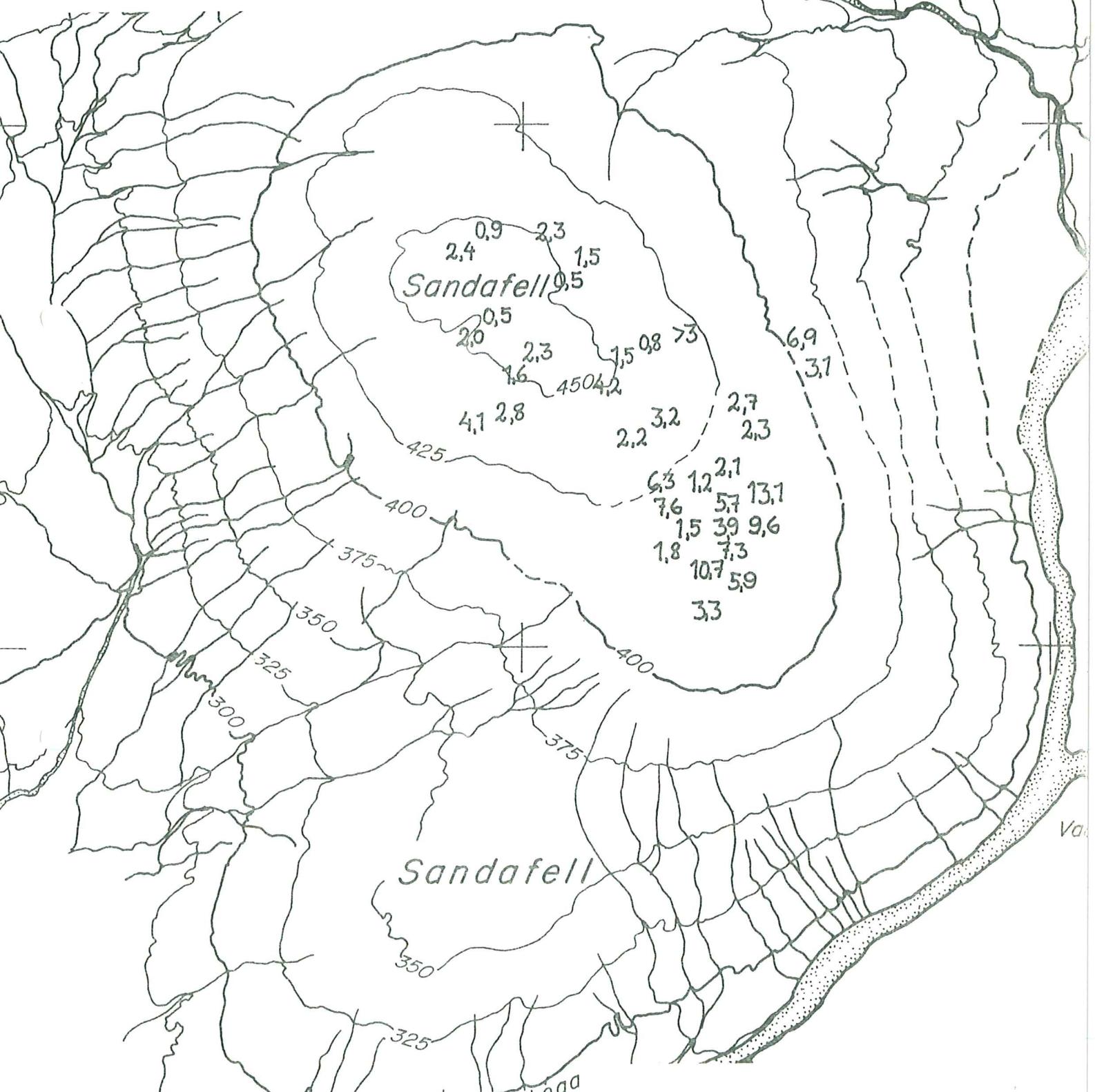
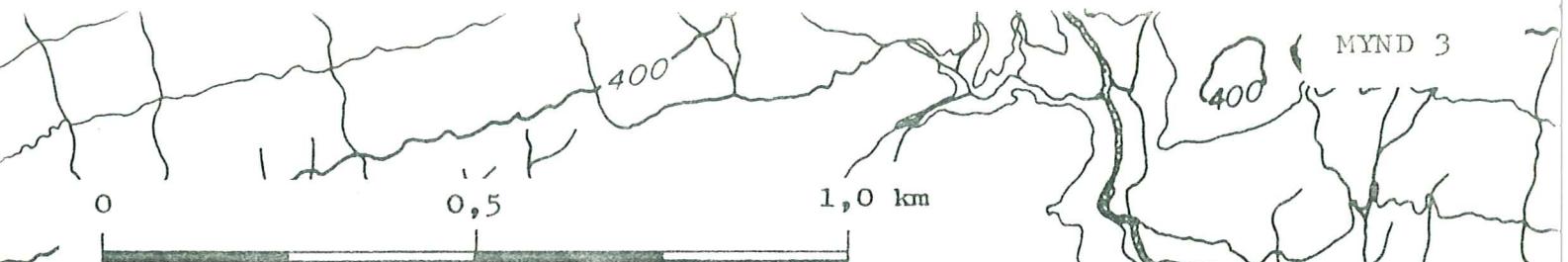

ORKUSTOFNIIN

SULTARTANGAVIRKJUN
Gryfjur og hljóðhraðamælingar í Sandafelli 1980

SULTARTANGAVIRKJUN
og hljóðhraðamælingar í Sandafelli

MYND 3

S U L T A R T A N G A V I R K J U N

BYGGINGAREFNISLEIT

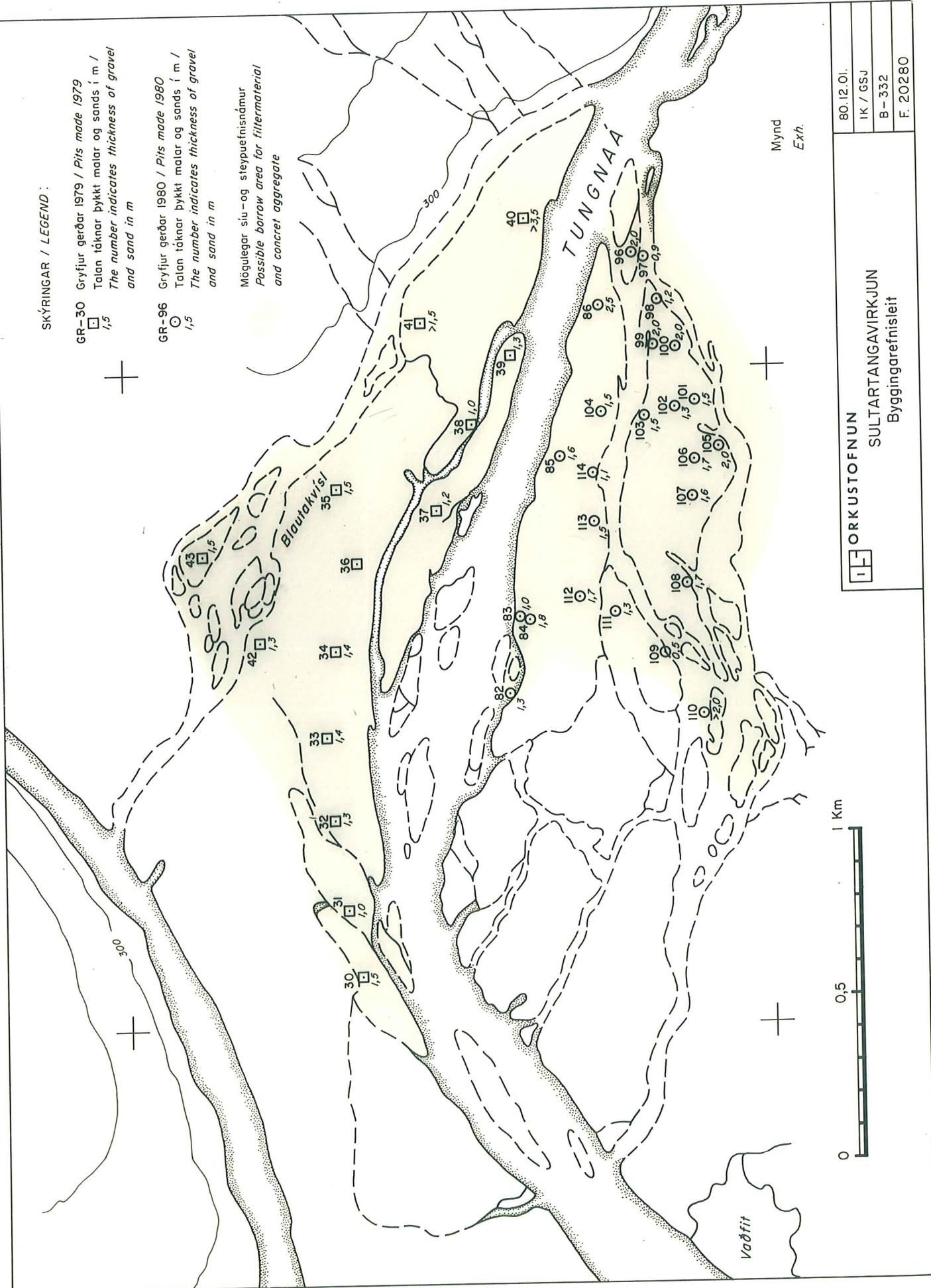
Pykkt rippanlegs jökulruðnings
í m (miðað við Caterpillar D10).

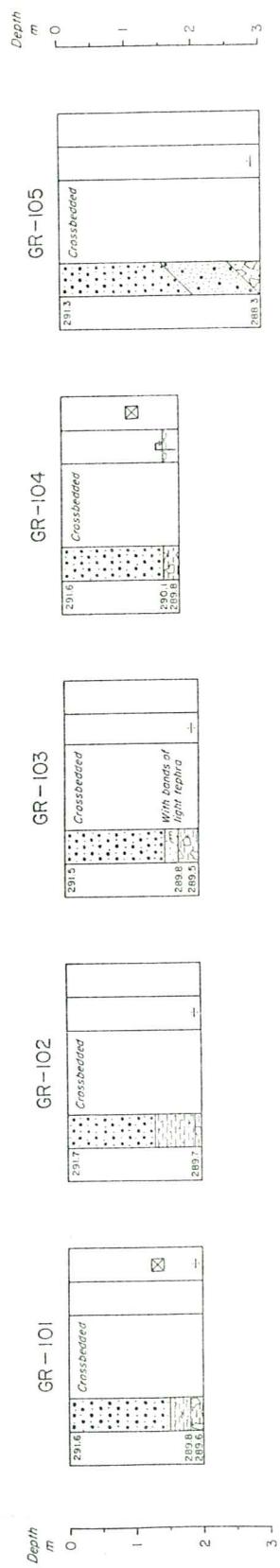
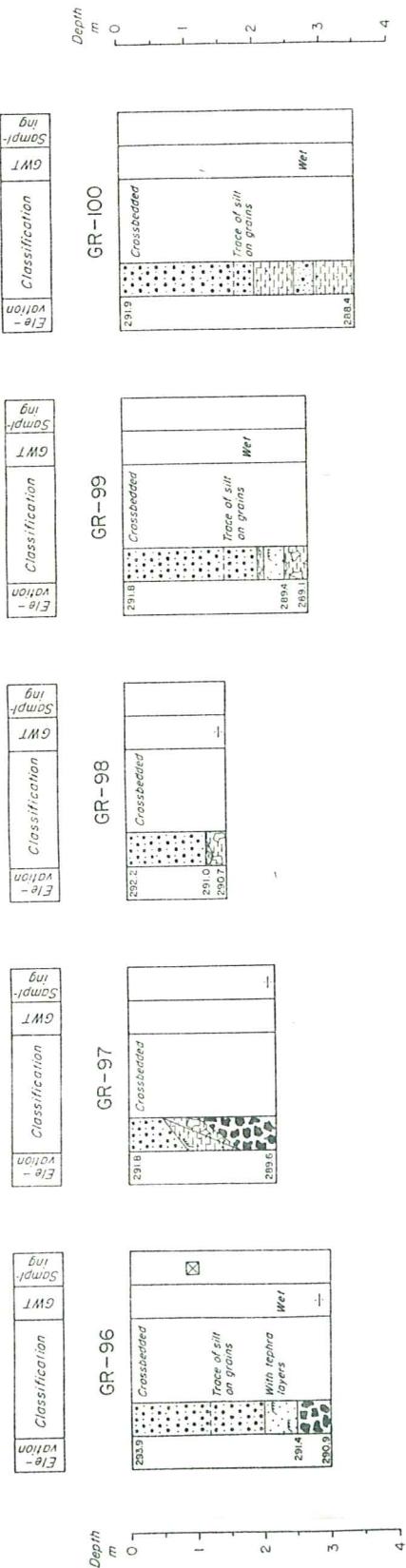
Alftavellir

SKÝRINGAR / LEGEND :

GR-30 Gryfjor gerðar 1979 / Pit made 1979
 GR-96 Gryfjor gerðar 1980 / Pit made 1980
 □ Talan táknað bykkt malar og sands i m /
 /,5 The number indicates thickness of gravel
 and sand in m

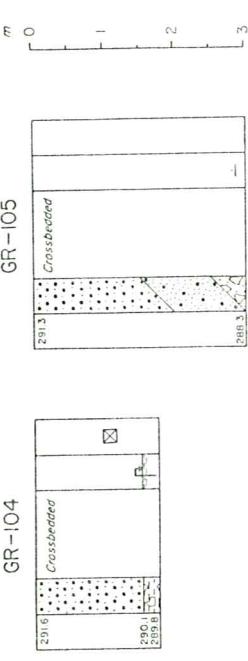
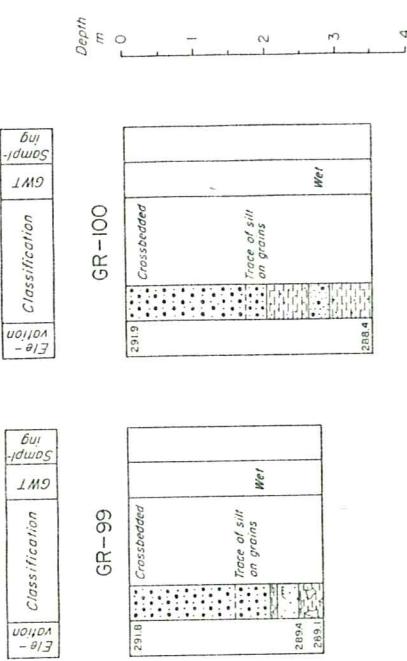
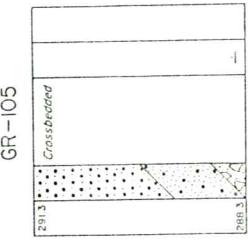
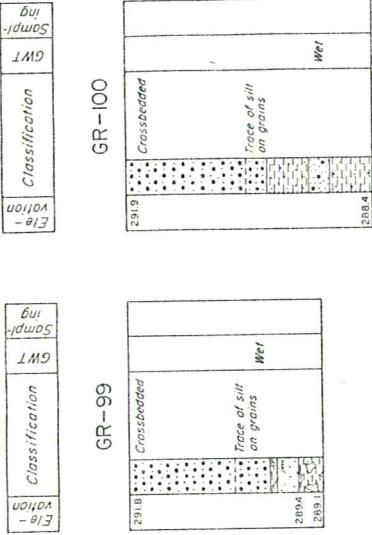
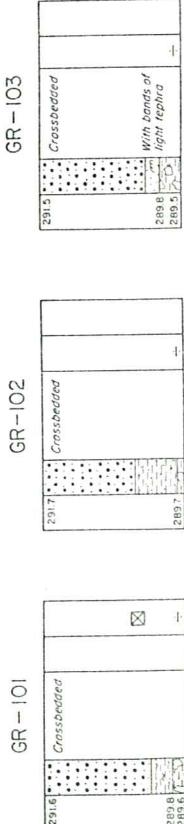
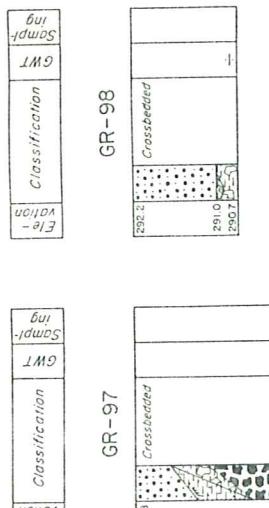
Mögulegar síu- og steypuefnisnámrur
 Possible borrow area for filtermaterial
 and concrete aggregate

Staðsetning sjá mynd
Location see exh.

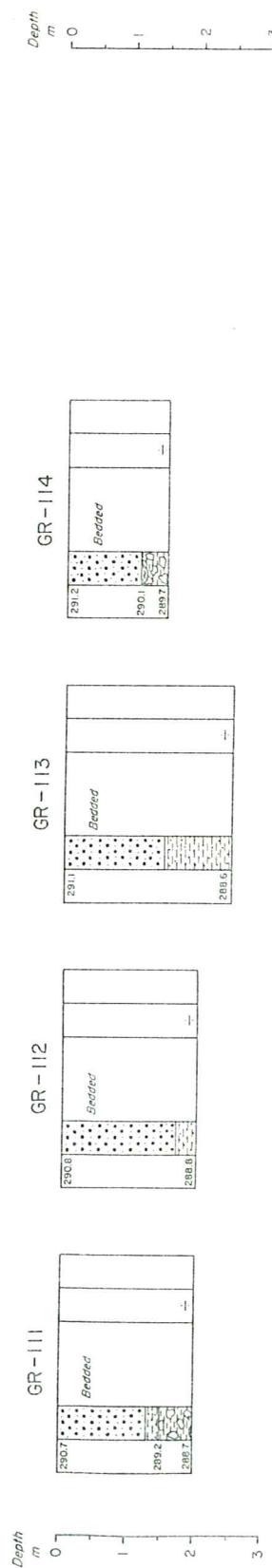
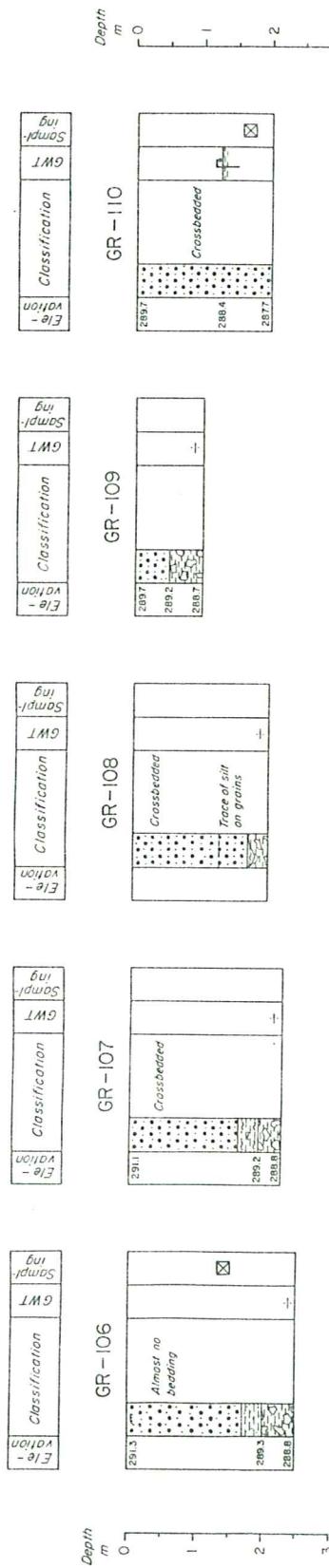
6
Skýringar sjá mynd
Legend see exh.

ORKUSTOFNUN

SULTARTANGAVIRKJUN
Gryfjulsingar / Graphic logs
of test sites

80111.25
Block 6 of 9

SKÝRINGAR / LEGEND

	Fökjardðvegar með öskulögum / <i>Eolian soil with tephra layers</i>	Mál / Gravel		Sendin móli / Sandy gravel!		Malaríkur sandur / <i>Sand with gravel</i>		Sandur / Sand		Méliúrikur sandur / <i>Silty sand</i>		Sendin miðla / Sandy silt!
---	--	--------------	---	-----------------------------	---	---	---	---------------	---	--	---	----------------------------

	Leirrik mela / Clayey silt
	Sandfylltur gjallkargi / <i>Scoriceous lava filled w.</i>
	Slitfylltur gjallkargi / <i>Scoriceous lava filled w.</i>
	Gjallkargi / Scoriaeaus lava

ATH

Staðsetning sjá mynd 4

„Fast hráun er annað hvort blaðrötti hluti hráunkjarnans eða stórir kargastenar ofan á ersíu hluta hráunkjarnans. Gryfjur 50-95 voru grafnar með Atlas beltaglöfu.

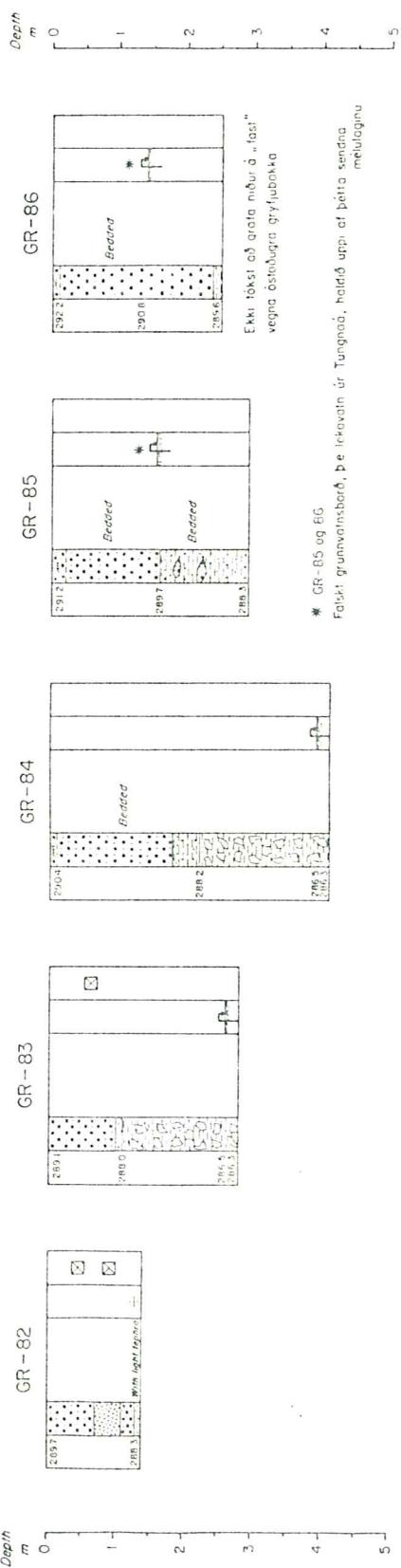
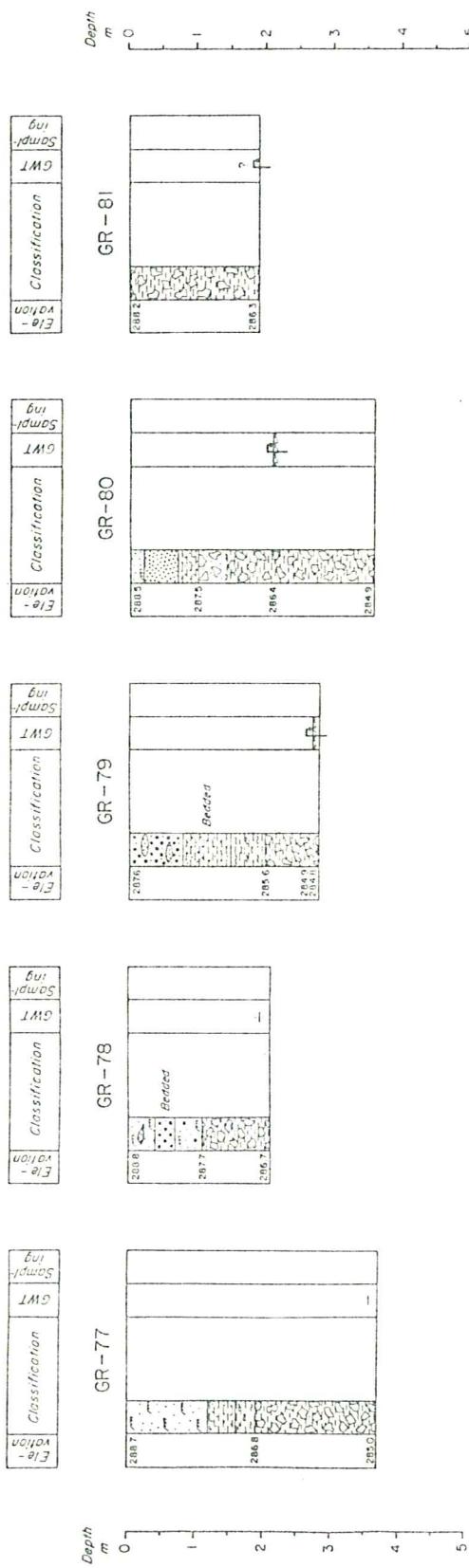
Gryfjur 96-114 voru einungis grafnar til að ath. byggingareftni, en ekki dýpi á fast hrúun Grafnar með Case 4x4 orðfu

Groundwater tabl

ORKIISTÖENIN

ORKUSTOFNUN

SULTAN LANGAVIRKJUN		
Gryfjöyligar / Graphic logs of test pits		
80 II 25	IK / GSJ	F. 20223
Blað 7 af 9	B - 332	

Staðsettning sjá mynd
Location see exh.

Skyringar sjá mynd
Legend see exh.

ORKUSTOFNUN

SULTARTANGAVIRKJUN
Gryfjulýsingar / Graphic logos

of test plots		F. 20223
80.11.25	B1 J / GSJ	
Block A of q	A-332	

MNN 2